

COM TEIXIR XARXES DE FUTUR

Hi ha una creença generalitzada segons la qual ens equivoquem sempre que prediem el futur, sobretot quan es tracta de vaticinis negatius. Sembla que es transformen en una mena d'alerta que ens indueix a lluitar per tal que no s'acomplisquen. D'acord amb aquesta teoria, caldria que fos així en els àmbits següents.

Començaré per l'econòmic. Malgrat que els darrers anys hi ha hagut manifestacions massives el Dia Internacional de la Dona a favor de la igualtat, la bretxa econòmica de gènere hi augmentarà. El neoliberalisme fa l'impossible per impedir l'equiparació salarial entre gèneres, ja que l'obligada dedicació de la dona a la gestió de cures familiars obstaculitza la seua preparació al mateix nivell que els homes.

Quant a la banca mundial, els polítics continuaran sent meres comparses seues, per la qual cosa no s'esforçaran a afavorir la justícia econòmica encara que ho prometen en les seues campanyes electorals.

En l'àmbit financer, la majoria de la població s'hi veurà exclosa a causa d'una creixent desconexió de les qüestions econòmiques. Augmentaran, doncs, els «deserts financers», motiu pel qual encara hi haurà una major dificultat en el seu accés als béns econòmics.

El camp laboral s'hi veurà afectat pel creixement exponencial dels reptes tecnològics, que se centraran en intel·ligència artificial, neurotecnologia, nanotecnologia, realitat virtual, piles i energia de fusió com a combustibles —les quals no impliquen un descens de la

contaminació mediambiental—, connexió tecnològica de les llars, ciutats intel·ligents i automòbils autònoms. Conseqüència de tot l'anterior serà que, mentre els oficis cognitius d'alts ingressos se concentraran en unes poques mans, els manuals i els artesanals creixeran, però seran de baixos ingressos. Per la seua banda, els de tipus repetitiu —fins ara d'ingressos mitjans— seran realitzats per robots. Sense oblidar que la relació entre oci i feina canviarà de manera profunda.

Si ens centrem en el context social, l'agudització del neoliberalisme afavorirà l'acceleració dels canvis econòmics esmentats més amunt, la qual cosa comportarà una inestabilitat social creixent. Des d'un punt de vista demogràfic, per exemple, la superpoblació recaurà a Àfrica i Àsia i minvarà als països avançats. Si tornem a la desigualtat econòmica provocada pel poder de la tecnologia a mans d'uns pocs, la classe mitja desapareixerà i augmentarà la radicalització social, que s'expressarà en terrorismes i populismes, conseqüències directes de la globalització.

En tercer lloc, tenim la tecnologia. Les xarxes socials afectaran de tal manera la nostra intimitat que desapareixerà per complet. El «Big Data», que ha vingut a substituir el «Big Brother», no sols ens controlarà mitjançant una desinformació generalitzada, sinó que també es convertirà en una forma de censura omnipresent.

Finalment, hi haurà una erosió creixent de l'estructura familiar tradicional i l'arrelament de la individualització com a forma de vida generalitzada.

L'«imperi de la llei» es convertirà en un infern per a la majoria de la població mundial, que tindrà força dificultats per accedir a la justícia, a més de l'estigmatització personal que aquesta impossibilitat d'accés li suposarà. Tanmateix, sorgirà una justícia paral·lela a través de les xarxes socials i una altra basada en la intel·ligència artificial que sols servirà com a forma de protesta sense conseqüències legals importants. Així mateix, el concepte de propietat s'hi veurà afectat per aquest nou corpus legal.

A nivell ètic i espiritual les transformacions seran també molt pregones. Quant al primer, desapareixeran els valors actuals —és el cas de l'humanisme— i s'hi intensificarà la relació de l'individu amb la intel·ligència artificial. A més a més, es modificarà el nostre concepte sobre la natura humana i hi haurà un «redisseny» de la identitat individual.

Pel que fa a la religiositat, s'hi veurà més afectada pel fanatisme, la confusió i l'ambigüitat dels relats coneguts, la qual cosa potenciarà la pèrdua definitiva de legitimitat i validesa de les religions tradicionals, així com l'absència de nous relats holístics de caràcter global.

Davant aquesta tan grossa apocalipsi, com es podria frenar el procés al qual ens ha atansat el neoliberalisme?

Encara que es tracte d'un repte difícil i agosarat, caldria començar implantant un nou paradigma econòmic de caràcter col·laboratiu a nivell global. Aquest hauria d'eliminar fronteres, reduir la setmana laboral a 15 hores, fomentar la banca alternativa i crear sistemes financers que

milloraren l'educació de la població en general. També caldria generar un relat ideològic que establís una Renda Bàsica Universal per tal de neutralitzar la desigualtat social. Suposaria la implantació d'un tractament fiscal oposat a l'actual que afectaria, fins i tot, a la intel·ligència artificial.

Insistent en la banca alternativa i els nous sistemes financers, caldria fomentar cooperatives integrals de serveis financers i crediticis justos, malgrat que la banca sempre lluitarà en l'ombra a fi de mantenir la inclusió financera i els valors especulatius. Davant aquests espeternecs podria ser convenient potenciar les microfinances mitjançant microcrèdits i micropagaments, el finançament mitjançant el micromecenatge i les xarxes ciutadanes, i el troc i el finançament globals per prestació de servei.

Finalment, urgeix una reflexió en profunditat sobre les pròximes revolucions, com ara la cognitiva —basada en el llenguatge «ficcional»— i la supercognitiva, l'agrícola —amb una recuperació de la proximitat i la temporalitat—, la devolució a les seues comunitats dels assentaments permanents dels que han estat expulsades, i la industrial —en la qual els organismes estaran més modelats pel disseny intel·ligent que per la selecció natural.